

Jumalateenistus Nõos P, 12.06.22 kell 11.00, Kolmainupüha

Lektsioonid: Js 6:1–8; Jh 3:1–15

Pihikõne: Jh 16:12

Jutlus: Rm 11:33–36

Laulud: 140; 142 (1–3, 4); 139 (1–3); 141 (1–4)

Oh seda Jumala rikkuse ja tarkuse ja tunnetuse sügavust! Ei suudeta uurida tema kohtumõistmisi ega jälgida tema teed! Sest kes on ära tundnud Issanda meele? Või kes on olnud talle nõuandjaks? Või kes on talle midagi enne andnud, et talle tuleks tasuda? Jah, temast ja tema läbi ja temasse on kõik. Temale olgu kirkus igavesti! Aamen.

Arvatavasti olete kuulnud nn Jumala kõikvõimsuse paradoksi: kas Jumal suudab luua nii raske kivi, mida ta ise tõsta ei jõua?

Selle paradoksi ülesanne on näidata, et Jumal, kes Jumalana peaks olema kõikvõimas, ei saa seda loogika reeglite järgi olla: ükski mõeldav isik ei saa olla ühekorruga kõikvõimas ja mitte-kõikvõimas.

Selle paradoksiga tavatsetakse kimbatusse viia neid, kes usuvad, et Jumal on maailma Looja ja Issand ning sellisena kõikvõimas. Meie teiega usume samuti, sest oleme kristlased. Kuidas siis sellest paradoksist jagu saada?

Esimesi mõtteid, mis vastusena pähe tuleb, võiks olla nt selline: Jumal on peale kõige muu ka meie mõtlemisvõime ja loogika looja ning me ei saa panna ennast väljapoole loogikat, mis meile on Jumala poolt antud. Jumal aga kõigeväelisena saab.

Ent kui veelgi järele mõelda, siis võib tulla järgmisele järeldusele: asi pole niivõrd selles, kas see paradoks kehtib või ei kehti, ega ka selles, kas keegi seda paradoksi oluliseks peab või ei pea, vaid selles, kuidas keegi Jumalasse suhtub.

See, kes suhtub Jumalasse kui objekti, mille olemasolu või mitte-olemasolu peale võib vahest mõelda, kui tuju tuleb, saab sellistest paradoksides lohutust – nimelt juhul, kui talle millegipärast ei meeldi, et Jumal võiks olemas olla.

See aga, kes suhtub Jumalasse kui elavasse olendisse, maailma Loojasse, kõigeväelisse Issandasse ja Jeesuse Kristuse Isasse – olendisse, kes on tema elu pöördumatult muutnud – peab Jumalat igal juhul kõikvõimsaks. Ja iseennast peab ta piiratud olendiks. Sel juhul on tegu usuga Jumalasse ning see usk tähendab elavat ja lähedast sidet Jumala ja inimese vahel.

Too eelnimetatu, kes piirdub Jumalast mõtlemisel Jumala kõikvõimsuse paradaoksi üle mõtisklemisega, kui tal tuju tuleb, ei usu Jumalasse ja tal pole järelikult ka elavat ja lähedast sidet Jumalaga. See, mis ei lase sellist inimest Jumalaga suhetes paradoksides kaugemale, on patt.

Siinkohal tuleb mulle meelde üks kunagi nähtud kristlik lastenäidend, milles püüti publikule näitlikustada, mis on patt. Minu meelest õnnestus see väga hästi!

Nimelt kutsusid täiskasvanuist näitlejad publikust ühe lapse lavale ja ütlesid talle: mängime nüüd, et näitleja A on Jumal ja sina püüad tema juurde pääseda. Laps astuski näitleja A poole. Samal ajal aga astus näitleja B lapse teele ette ja ütles, et tema on nüüd mängult patt ja ei lase lapsel jõuda näitlejani A ehk Jumalani. Väga hea näitlik seletus!

Kasutades seda näidet ja minnes tagasi minu eelneva jutu konteksti, võime öelda, et patt on antud juhul see, mis paneb inimese huvituma paradoksides Jumala kohta, kuid ei lase inimesel Jumalani jõuda.

Kahjuks pole sellises patu varjus elamises mitte midagi ebatavalist. Hoopis vastupidi, see ongi inimese ja Jumala normaalne suhe pärast pattulangust.

Me kõik oleme kunagi elanud patu varjus. Ja elaksime seal veel siiamani, kui poleks toimunud olulist muutust, mida kõik kristlased hästi teavad. Nimelt, Jumal, kes nägi, et inimene ei suuda patust ei üle ega ümber saada, andis inimesele selle võimaluse ise. Võiks ka öelda, et Jumal lubas inimesel patust koguni läbi saada!

See võimalus on loomulikult Jeesus Kristus! Jeesus Kristus on kitsas värav, mille Jumal aitab

kutsututel üles leida. See värav viib kitsale teele, mis möödub patust, või ületab patu, või läbistab patu – ja jõuab Jumalani. Justnagu see üks läbimatu mäestiku algul John Ronald Reuel Tolkieni romaanis „Käabik“, mida Bilbo Baggins ja päkapikud kohe üles ei leidnud, aga mis hiljem leituna juhtis nad otse läbi mäe ohtlikule teekonnale.

Meie, kes oleme Kristusesse ristitud, selle värava leidnud ning sellele teele – kas siis ohtlikule või vähem ohtlikule – asunud, ei vaja Jumala olemasolus veendumiseks paradokside ületamist. Meid veenab Jumala olemasolus meie usk. See usk, nagu ütleb apostel 1Jh 5:4, on Jumalast sündinute võit, mis on võitnud ära maailma – meie usk. Nõnda on meie usk võitnud ära maailma koos tema mõtteviiside ja loogikatega.

Jumala kõikvõimsuse paradoks on küll huvitav mõttemäng, kuid see on omane maailmale. Sest ehkki maailm on ju väga huvitav ja ilus asi – teame seda kõik –, on maailm kahjuks patu kütkeis. Aga meie usk Jumalasse on maailma ära võitnud. Ja just seetõttu, et me ei piirduks maailmaga, vaid pääseksime maailmast edasi Jumala juurde.

Loomulikult saab maailma armastada – ja peabki armastama kui Jumala loodut –, aga ainult sel juhul, kui „patu selja tagant“ on välja pääsetud ja maailmale saab vaadata teise pilguga: armastades esmalt maailma Loojat ja seejärel maailma kui loodut.

Mida edasi me sellel Kristuse avatud teel liigume, seda enam me kogeme – peale võimalike ohtude – just seda, mida apostel Paulus meie kirjakohas õhates ütleb: „Oh seda Jumala rikkuse ja tarkuse ja tunnetuse sügavust!“ Mida rohkem me Jumala poole liigume, seda enam me saame aru, kui kaugel on Jumal pelkadest mõttemängudest teemal: kas Jumal on olemas või mitte. Sest, nagu ütleb apostel, „Ei suudeta uurida tema kohtumõistmisi ega jälgida tema teed!“ Mida elavamana me Jumalat kogeme, seda majesteetlikuma kuju ta meie tunnetusvõimes saab.

Järjest kindlamalt peame vastama eitavalt apostli kolmele küsimusele, mille ta meie kirjakohas esitab: 1) Kes on ära tundnud Issanda meele? 2) Kes on olnud talle nõuandjaks? 3) Kes on Issandale midagi enne andnud, et Jumal peaks andjale tasuma?

Ükski inimene ei saa neile kolmele küsimusele vastata: mina. Ja siiski, lausa paradoksaalsel kombel, on üks inimene, kes seda saab. Jällegi teame, kes see on: loomulikult Jeesus Kristus.

Jeesus ütleb ju Jh 10:30: „Mina ja Isa oleme üks.“ Järelikult on ta ära tundnud Isa meele.

Kristuse kohta on Kl 1:16 öeldud: „Tema läbi on loodud kõik, mis on taevais ja maa peal, mis on nähtav ja nähtamatu.“ Järelikult võib ta olla olnud Isale loomisel nõuandjaks.

Ja kui Jeesus ütleb Jh 17:4-5: „Mina olen sind kirkastanud maa peal, lõpetanud töö, mille sa mulle andsid teha, ja nüüd kirkasta ka sina, Isa, mind enese juures selle kirkusega, mis mul oli enne maailma rajamist sinu juures!“, siis võib seda mõista ju nii, et Poeg on Isa poolt antud ülesande täitnud ja Isal lasub moraalne kohustus (kui nii tohib väljenduda) Pojale tasuda kirkusega.

Meil oli enne juttu paradoksidest ja tänu Kristusele on ka meie suhe Jumalaga paradoksaalne. Sest just see asjaolu, et Jeesus tohib neile kolmele küsimusele vastata „mina!“, lubab ka meil, vastavalt meie usu suurusele, vastata „mina!“. Vähemalt esimesele küsimusele: kes on ära tundnud Issanda meele? Sest ütleb ju apostel Paulus ise 1Kr 2:16: „Aga meil on Kristuse meel.“

Paulus ütleb meie kirjakohas Jumala kohta: „Jah, temast ja tema läbi ja temasse on kõik.“ Kas pole nii, et paljud mittekristlased oleksid selle väitega nõus, kui see käiks looduse kohta: loodus on meid ellu äratanud, loodus kujundab meie elu ja loodus meie elu lõpuks ka endasse võtab?

Kuid Looja asemel, nagu öeldud, ei saa austada loodut ehk loodust. Paulus mõtleb selle väitega midagi muud. Nimelt, teekonnal Kristuse avatud teed pidi ja Kristuses on Jumalat meile antud tundma õppida kui Kolmainsust: kui Isa, Poega ja Püha Vaimu. Kas ei võta see ülistav lause „Jah, temast ja tema läbi ja temasse on kõik“ tegelikult kokku Jumala kolm isikut?! Isast on kogu loodu pärit. Poja läbi on selle loodu jaoks avatud tee Jumala juurde. Ja Püha Vaimu abil liigub see loodu Jumala poole, kuni lõpuks päralt jõuab.

Kolmainu Jumal on meie elu kandev jõud. Kolmainsus on kõige paremini vastav meie jumalakujutlusele, kui lähtume meile Jumala poolt kingitud sõnast ehk Pühakirjast.

Ja koos apostel Paulusega võime öelda: „Temale [Kolmainsusele] olgu kirkus igavesti!“

Aamen.